

Diane Broeckhoven

De buitenkant
van meneer Jules



UITGEVERIJ GLB
DEVENTER

Het tijdloze halfuurtje tussen wakker worden en opstaan omhult Alice als een vertrouwd kledingstuk. Ze drijft in een denkbeeldige baarmoeder, dobert een nieuwe dag tegemoet. Haar lichaam voegt zich ontspannen in de warme plooiën van het bed, haar spieren en gewrichten zijn gewichtloos, haar geest leeg. De geur van Jules – een vleug verdampte alcohol, nootmuskaat en oude man – ligt als een donkere schaduw achter haar rug. Gewoontegetroouw zorgt hij in de keuken voor het ontbijt, zijn enige aandeel in het huishouden zolang ze zich kan herinneren. Iedere ochtend om klokslag acht uur begint hij aan zijn ritueel. Alice staat op als het aroma van verse koffie de geuren van het bed overstijgt en als ze haar zegeningen lang genoeg geteld heeft. Ze krabbelt vanuit haar lighouding overeind en voelt hoe haar vel rond haar heupen en dijen knelt als een te strak aangespannen elastiek. Haar geslonken borsten zoeken beschutting tegen haar ribben. Ze weet dat de ongemakken van het eerste uur met kleine scheuten tegelijk zullen verdwijnen, zodat ze tegen het middaguur weer in haar lijf van vroeger zit. Min of meer.

Het had gesneeuwd. Alice keek door het raam en zag de straat beneden wit oplichten. Ze sloeg haar och-

tendjas om haar schouders in een poging de warmte van het bed gevangen te houden in de blauwe badstof. De band trok ze strak om haar middel en ze stak haar handen in de zakken. Bea, de benedenbuurvrouw, stond in het gelige schijnsel van een straatlantaarn het voetpad voor het appartementenblok sneeuwvrij te maken.

‘Uitslover,’ dacht Alice.

Ze bleef staan en luisterde naar het afwisselend ruisen en schrapen van bezem en spade, een fanfare in de verte die maar niet dichterbij kwam. Ze rilde en ging op de geur van de koffie af.

‘Het heeft gesneeuwd, Jules,’ zei ze tegen het achterhoofd van haar man dat boven de rugleuning van de bank uitstak. Meestal zat hij in de keuken op haar te wachten, aan een volgens zijn strikte patroon gedekte tafel. Jules antwoordde niet en dat ontlokte haar een glimlach. Hij zat vast weemoedig naar de sneeuw te staren, denkend aan vroeger, toen er nog echte winters waren. IJzig en guur. Traag kwam ze dichterbij, afgeremd door haar stijve knieën. In een opwelling liet ze haar hand even op zijn dunne haar landen. Ze liep, behoedzaam haar voeten neerzettend, om de lederen bank heen, en ging naast haar man zitten. Dat hij van zijn eigen huisregels afweek om door de muur van glas het sneeuwlandschap in

zich op te nemen, stemde haar mild. Ze kreeg daarvoor zelf onverwacht een stukje vrijheid cadeau. Ze moest niet meteen in het gareel.

Ze schoof dichterbij en voelde de warmte van zijn schouder tegen de hare. Heel even boog ze haar hoofd opzij, tot de ruwe stof van zijn vest haar wang prikkelde.

‘Het is licht en donker tegelijk,’ zei ze en glimlachte tegen hun spiegelbeeld in het grote raam.

Jules antwoordde niet. Onbeweeglijk bleef hij naast haar zitten, zijn handen op de scherpe vouwen van zijn broek. In de keuken hoorde ze de laatste druppels water door het koffiezetapparaat vallen, gevolgd door de finale van stomen en zuchten. In de luidruchtige stilte die daarop volgde, drong de werkelijkheid tot haar door.

‘Jules!’

Haar stem schoot met kracht uit haar keel, een vogel die verschrikt uit de struiken opfladderde. Ze schudde en sloeg hem, maar kreeg geen beweging in het starre lichaam.

‘Jules!’

Weer een vogel. Een kleine en behoedzame.

Hij reageerde niet. Hij bewoog log mee toen ze hem bij zijn schouders greep met haar vingers als klauwen gekromd. Jules was dood. Ze kon het niet

geloven maar ze moest wel. Hij was gestorven tijdens haar gelukzaligste moment van de dag, haar baarmoederhalvuurtje. Maar eerst had hij zijn plicht gedaan. Hij had de tafel gedekt en koffie gezet.

Het kwam haar zo vreemd voor dat ze naast hem gezeten had en niet beter had geweten dan dat hij leefde. Ze had tegen hem gepraat, denkend dat hij op zou staan, samen met haar naar de keuken zou gaan en aan de gedekte tafel zou gaan zitten. Die gedachte kalmeerde haar. Jules zou pas echt dood zijn als zijn sterven bij haar was doorgedrongen tot op het bot. Nu klopte de waarheid nog slechts aan de buitenkant, in haar zenuwuiteinden. Ze zweefde als motregen via haar poriën naar binnen.

‘Voor de achterblijvers is het erg,’ fluisterde ze en de oppervlakkigheid van die belachelijke uitspraak stelde haar even gerust. Ze legde haar nog bedwarme hand op de zijne, die koel aanvoelde. Maar niet koud.

Natuurlijk hadden ze over sterven gepraat, hun angst gedeeld om tot menselijke wrakken te verworden. Jules werd altijd kregeliger als ze zei dat ze dement zijn helemaal niet rampzalig vond. Het leek haar een zorgeloos bestaan. Geen geregeld meer aan

je hoofd, zusters die geduldig het laatste restje leven in je lepelden, je vriendinnetjes van de kleuterschool en je eerste stiekeme vrijers die onverwacht over de vloer kwamen. Vooral met dat laatste kon ze hem op stang jagen. Hij was haar eerste vrijer geweest, hij had haar ingewijd in het leven en de liefde. Zelfs vijftig jaar later duldde hij geen grappen over zogenaamde rivalen.

‘Denk eens aan de achterblijvers in plaats van aan jezelf,’ zei hij dan. ‘Stel dat je mij niet meer zou herkennen. En Herman niet, en de kleinkinderen.’

Tja, dat was dan het probleem van de achterblijvers, dacht ze. Maar die totaal op zichzelf gerichte gedachte sprak ze niet uit. Het leek haar zo vredig om op de drempel van de dood in een mistbank te verdwijnen, waar herinneringen langzaam vervaagden en geluiden uitstierven. Ze vond het uitdoven van het leven op deze manier zelfs romantisch. Het einde van een Franse film waarin de kleuren braken in een pastelkleurig vergezicht. Fin!

Er waren momenten geweest dat ze er hevig naar verlangde Jules niet te herkennen. Maar hij was gebrandmerkt in haar huid. Hij zou nooit onzichtbaar voor haar kunnen worden.

Plotseling sterven, zonder pijn, zonder angst, dat zou zijn keuze zijn als er te kiezen viel. Een duw van

een reusachtige hand in je rug, geen kans meer om je schrap te zetten. Het gevoel dat een vlieg moet hebben in die fractie van een seconde dat de dubbelgevouwen krant boven zijn vege lijf wordt opgeheven. Dat vond Alice pas erg voor de achterblijvers. En onbeschoft, om zonder enig voorteken uit het leven te verdwijnen.

Als ze dan toch niet dement mocht worden van Jules, dan opteerde ze voor een mooi en diepzinnig doodsbed. Niet te lang, niet te kort. Pijn en mensonterende lijfelikheden als luiers en blauwverkleurde ledematen verdrong ze. Ze zou in een warme nachtjapon tussen vers gestreken lakens liggen, met een zilvergrijze spoeling in haar haar en gemanicuurde nagels. Ze zou alles tegen Jules kunnen zeggen wat ze vijftig jaar had opgekropt. Dat ze hem haatte en dat ze van hem hield. Dat ze soms had willen weglopen en dat ze blij was dat ze was gebleven. Dat ze vrij had willen zijn en zich met alle vezels aan hem gebonden wist. Dingen die je niet tegen elkaar zegt in het decor van dagelijkse beslommeringen. Ze zouden elkaars hand vasthouden en elkaar vergeven. Alles. Zijn kaakgewricht zou maar heel even bewegen onder zijn slap geworden huid, een teken voor haar om in te binden. Maar in deze ultieme omstandigheden zou hij zich beheersen. Hij zou niet kwaad wor-

den en haar geen verwijten maken. Hij zou haar rustig laten sterven. Haar al missen voor ze krachten verzamelde voor haar laatste adem.

Alice ging zo op in haar fantasie, dat ze even vergat dat ze nu zelf een achterblijver was. Toen het onafwendbare haar weer te binnen schoot, stonden haar ogen vol tranen. Ze veegde langs haar wang en gaf met haar natte hand een tikje op de rug van Jules' hand. De kilte van de dood groef gangen onder zijn huid. Ze stond op, zoog het witte licht op dat genadeloos naar binnen viel. Daarna ging ze op de eikenhouten salontafel zitten, recht tegenover haar man. Besluiteloos. Ze bestudeerde zijn gezicht. Zijn ogen waren half geloken, als van een kind dat midden in zijn spel door slaap was overmand. Rond zijn lippen – verbeeldde ze het zich, of waren ze blauwig? – speelde een schaduw van een glimlach. Had hij de grote hand in zijn rug gevoeld die hem over de grens tussen leven en dood had geduwd? Toen pas zag ze zijn bril op de grond liggen. Ze raapte hem op, veegde de glazen in een automatisch gebaar schoon aan een punt van haar badjas, en schoof hem voorzichtig op Jules' neus.

Hij heeft niet geleden, wist Alice. Dat stelde haar gerust. Ze vroeg zich af of ze zijn ogen moest sluiten.

In films had ze gezien hoe nabestaanden met een subtiële beweging van hun duim de oogleden dichtdrukten. Ze stond op, ging rechts naast Jules staan, nam zijn bril weer weg en legde haar hand op zijn gezicht. Ze beefde. Vorige zomer had ze een uit het nest gevallen musje gevonden bij de flat. Ze had het mee naar boven genomen en in haar hand gehouden, de enige denkbare plek om het te laten sterven. Na een laatste siddering was het dood, maar nog verpakt in warme donzigheid. De aanraking van Jules' oogleden en de bijna onmerkbare streling van zijn wimpers in haar handpalm maakten het vogeltje weer wakker. Ijlings trok ze haar hand terug. Ze kon het niet. De verwondering zou uit zijn gezicht verdwijnen als ze het deed. Ze ging weer op de lage tafel zitten. Zag zijn verbaasde, bijna verlegen blik die hem jong en kwetsbaar maakte. Ze moest het maar zo laten.

Toen haar blik weer naar beneden dwaalde, zag ze zijn kousenvoeten op het Perzische tapijt. Ze glimlachte. 'Jules toch,' zei ze hoofdschuddend. 'Waar zijn je sloffen? Dadelijk heb je nog ijskoude voeten en slaat het op je blaas.'

Ze ging naar de slaapkamer, waar het merkwaardige witte licht nu ook was binnengedrongen. Het raam moest open, wat eigenlijk Jules' werk was. Nu

deed ze het zelf. De krachtinspanning resoneerde door haar botten en veroorzaakte een kettingreactie van verwarde gedachten. Hoe moest dat nu? Hoe kwam ze de dag door zonder Jules? Hoe moest ze leven zonder hem? Ze dwong zichzelf alleen aan zijn leren pantoffels te denken en liep zoekend door het kleine appartement. Ze keek in de badkamer en tilde tegen beter weten in de deksel van de rieten wasmand op. Haar hart bonkte in haar keel. Het volkomen zinloze zoeken naar de sloffen van haar dode echtgenoot weerhielden haar ervan dat ze uit haar huid barstte. Dat ze buiten haar oevers trad.

Ze stonden in het gelid onder de gedekte tafel, precies onder zijn bord. Hier moest hij de eerste waarschuwendende druk van de hand op zijn rug hebben gevoeld, vermoedde Alice. Hij had zich vast op zijn sokken naar de bank gerept, voor hij over de rand van de afgrond gleeed. Ze ging op zijn stoel zitten, schopte haar eigen slofjes uit en stak haar voeten in de leren schuiten van Jules. Ze ontvingen haar in hun warme binnenste zoals zij Jules vroeger ontvangen had. De ontroering die via haar benen en heupen tot in haar buik schoot, belette haar even om op te staan. Maar ze herpakte zich, slofte naar de woonkamer en ging weer tegenover hem zitten.